

نام و نام خانوادگی:	امتحان شبه‌نهایی علوم و فنون ادبی دوازدهم علوم انسانی -	
نام مدرسه:	معارف اسلامی	
شهرستان:	نوبت دوم	سوالات پاسخ‌برگ دارد.
ساعت شروع: ۸ صبح	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	
تاریخ: ۱۴۰۲/۰۱/۲۸		

الف	تاریخ ادبیات (۲ نمره)										
۰/۲۵	۱) حد واسط سبک هندی و سبک دوره بیداری سبک است.										
۰/۲۵	۲) نوشته مقابل معرف کدام شخصیت ادبی دوره بیداری است؟ «شاعر، روزنامه‌نگار، نمایشنامه‌نویس و نظریه‌پرداز دوره مشروطیت بود.»										
۰/۲۵	الف) محمد تقی بهار (ب) میرزاده عشقی (پ) میرزا آقا تبریزی (ت) دهخدا										
۰/۲۵	۳- درست و نادرست بودن عبارات زیر را از جنبه تاریخ ادبیات مشخص کنید:										
۰/۲۵	الف) ترجمه آثار اروپایی در ایران با تأسیس چاپخانه در زمان ناصرالدین شاه آغاز شد. (درست - نادرست)										
۰/۲۵	ب) در عصر مشروطه بیشترین رویکرد نویسندگان به رمان‌های تاریخی بود. (درست - نادرست)										
۰/۲۵	۴) جریان «سمبولیسم اجتماعی» در کدام دوره شعر معاصر رواج یافت؟ الف) اول (ب) دوم (پ) سوم (ت) چهارم										
۰/۲۵	۵) هر کدام از آثار ستون «ب» مربوط به کدام شخصیت ادبی ستون «الف» است؟ (یک مورد ستون «ب» اضافی)										
	<table border="1"> <tr> <td>«الف»</td> <td>«ب»</td> </tr> <tr> <td>۱- هوشنگ گلشیری</td> <td>خواب ارغوانی</td> </tr> <tr> <td>۲- سیمین دانشور</td> <td>بدوک</td> </tr> <tr> <td>۳- علی موسوی گرمارودی</td> <td>شهری چون بهشت</td> </tr> <tr> <td>-</td> <td>بره گمشده راعی</td> </tr> </table>	«الف»	«ب»	۱- هوشنگ گلشیری	خواب ارغوانی	۲- سیمین دانشور	بدوک	۳- علی موسوی گرمارودی	شهری چون بهشت	-	بره گمشده راعی
«الف»	«ب»										
۱- هوشنگ گلشیری	خواب ارغوانی										
۲- سیمین دانشور	بدوک										
۳- علی موسوی گرمارودی	شهری چون بهشت										
-	بره گمشده راعی										

ب	سبک‌شناسی (۲ نمره)
۰/۲۵	۶) پروین اعتصامی قصیده هایش را به سبک کدام شاعر می‌سرود؟
۰/۲۵	۷) در دوره بازگشت ادبی توجه به قالب‌های قصیده و مثنوی در شعر ملک الشعرای بهار و بیشتر است.
۰/۲۵	۸) نمونه نوآوری در عرصه تخیل را در پاره‌ای از اشعار کدام شاعر دوره بیداری می‌توان دید؟
۰/۲۵	الف) میرزاده عشقی (ب) ایرج میرزا (پ) فرّخی یزدی (ت) ملک‌الشعرا بهار
۰/۲۵	۹) نمونه نثر پرشتاب و بریده بریده را که از آن با عنوان نثر یاد می‌کنند در «مدیرمدرسه» جلال آل احمد به کمال می‌توان دید.
۰/۲۵	۱۰) چرا شعرای دوره بیداری از زبان محاوره‌ای در شعر استفاده می‌کردند؟
۰/۲۵	۱۱) بنیادی‌ترین تفکر و خواست مشروطه خواهان در شعر عصر بیداری چه بود؟
۰/۱۵	۱۲) از شاخصه‌های ارزنده‌ای که در نثر عصر بیداری چشم نواز است، طنز است.

پ	موسیقی شعر (۶ نمره)
۰/۲۵	۱۳) واژه «سو» در چه حالتی می‌تواند کوتاه تلفظ شود؟
۰/۲۵	۱۴) با توجه به نشانه‌های هجایی، نوع اختیار زبانی اعمال شده در کدام گزینه متفاوت است؟
۰/۲۵	الف) آرزویی (- UU -) (ب) ماه من (- - -) (ج) افسانه (- - -) (د) من و تو (U - -)
۰/۱۵	۱۵) از میان بیت‌های زیر وزن کدام یک همسان و کدام ناهمسان و کدام دو لختی است؟
۰/۱۵	الف) با آن که سخن به لطف آب است / کم گفتن هر سخن صواب است
۰/۱۵	ب) شمیم عشق می‌رسد دوباره بر مشام ما / نسیم رحمت خدا وزد به خاص و عام ما
۰/۱۵	پ) جهان فرتوت باز جوانی از سر گرفت / به سر ز یاقوت سرخ شقایق افسر گرفت
۰/۲۵	۱۶) اختیار وزنی قلب در چه ارکانی رخ می‌دهد؟
۰/۲۵	۱۷) در کدام یک از واژگان بیت، مصوت بلند «ی» همواره کوتاه تلفظ می‌شود؟
۰/۱۵	«هر گیاهی که ز خاکی دمد و هر برگی / گر بدانی زدلی درد و دریغی دگر است»
۰/۱۵	۱۸) در بیت «دریاب دلم را به ته جرعه نگاهی / ای ساقی پیمانه سرشار محبت» اختیارات زبانی به کاررفته را مشخص سازید.
۰/۱۵	۱۹) نام بحر کدام یک از ابیات زیر «هزج مثنی‌سالم» است؟
۰/۱۵	الف) خیال انگیز و جان پرور / سرایبی / نداری غیر از این عیبی که می‌دانی که زیبایی
۰/۱۵	ب) گفتم گره نگشوده‌ام زان طره تا من بوده‌ام / گفتا منش فرموده‌ام تا با تو طواری کند
۰/۱۵	۲۰) نشانه‌های هجایی بیت زیر را به دو صورت برش بزنید و پس از تعیین پایه‌های آوایی، وزن آن‌ها را بنویسید.
۰/۱۵	«یک دم غریق بحر خدا شو گمان مبر / کز آب هفت بحر به یک موی تر شوی»
۰/۱۵	۲۱) با توجه به تقطیع هجایی و ارکان بیت به پرسش‌های زیر پاسخ دهید: «به قدم رفتم و ناچار به سر باز آیم / گر به دامن نرسد چنگ قضا و قدرم»

پ) در رکن پایانی در مقابل هجای «زا»، دو هجای «ق» و «د» آمده است، هجای مصراع اول را باید تغییر دهیم، یا دو هجای مصراع دوم را؟ نام این اختیار چیست؟

ب	ق	دَم	رَف	تَ	مُ	نَا	چَا	ر	بِ	سَر	بَا	زَا	یَم
U	U	—	—	U	U	—	—	U	U	—	—	—	—
گَر	بِ	دَا	مَان	نَ	رِ	سَدَ	چَن	گِ	قَ	ضَا	وَ	قَ	رَمَ
—	U	—	—	U	U	—	—	U	U	—	—	UU	—

ت) با احتساب اختیارات، وزن بیت را بنویسید.

- ت
- زیبایی‌شناسی (نمره ۶۲) درباره تلمیح به کار رفته بیت توضیح دهید: «زیر دیوار گرانجانی نمانند اهل دل / کعبه را بیم خرابی از سپاه فیل نیست» (۲۳) ایهام تناسب در واژه مشخص شده را توضیح دهید: «روی خوب آینه از لطف بر ما کشف کرد / زان زمان جز لطف و خوبی نیست در تفسیر ما» (۲۴) در بیت «روی و چشمی دارم اندر مهر او / کاین گهر می‌ریزد آن زر می‌زند» الف) نشر دوم کدام واژه است؟ ب) لف آن کدام کلمه است؟ (۲۵) با توجه به ابیات زیر به پرسش‌های مربوط به آن پاسخ دهید:
- (۱) تا شد از صدق طلب چون صبح روشن جان ما از تنور سرد آید گرم بیرون نمان ما
 (۲) ذوق گفتار نصیب دگران می‌باشد باغ در بسته خونین جگران خاموشی است
- الف) در کدام بیت تضاد به کار رفته است؟ ب) در کدام بیت متناقض‌نما به کار رفته است؟ ب) تفاوت تضاد با متناقض‌نما در چیست؟
- (۲۶) در بیت زیر آرایه مراعات نظیر بین کدام واژه‌ها ایجاد شده است؟ «بشوی اوراق اگر هم درس مایی / که علم عشق در دفتر نباشد» (۲۷) در ابیات زیر آرایه‌های (لف و نشر - تضمین - ایهام - ایهام تناسب - اغراق) را مشخص کنید:
- الف) دی می‌شد و گفتم صنما عهد به جای آر گفتا غلطی خواجه در این عهد وفا نیست
 ب) اگر چه نقش دیوارم به ظاهر از گران خوابی اگر رنگ از رخ گل می‌پرد بیدار می‌گردم
 پ) دست او را حق چو دست خویش خواند تا یدالله فوق ایـدیهم برانند
 ت) دل و کسورت جمع و معمور باد زملکت پراکندگی دور باد
 ث) آن چه نشنیده گوشت آن شنوی و آن چه نادیده چشمت آن بینی
- (۲۸) با توجه به بیت مقابل: «نرگس همی رکوع کند در میان باغ / زیرا که کرد فاخته بر سرو مؤذنی» الف) شاعر چه دلیلی برای «رکوع گل نرگس» بیان کرده است؟ ب) این آرایه و هنر شاعرانه چه نام دارد؟
- (۲۹) برای هر یک از ابیات زیر، کدام آرایه داخل کمانک نادرست است؟ الف) باران همه بر جای عرق می‌چکد از ابر / پیداست که از روی لطیف تو حیا کرد (مراعات نظیر - حسن تعلیل - جناس)
 ب) از صدای سخن عشق ندیدم خوشتر / یادگاری که در این گنبد دوار بماند (حسن آمیزی - تشخیص - ایهام تناسب)
 پ) چشم عاشق نتوان دوخت که معشوق نبیند / پای بلبل نتوان بست که بر گل نسراید (استعاره - اسلوب معادله - اغراق)
- (۳۰) در عبارت «خط شکسته را هم محکم تر و با مزه تر از دیگران می‌نوشت.» کدام آرایه ادبی به کار رفته است.

- ث
- نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره) (۳۱) با توجه به شعر زیر از «خوان ثالث» به پرسش‌ها پاسخ دهید:
- «سلامت را نمی‌خواهند پاسخ گفت / سرها در گریبان است / کسی سر بر نیارد کرد پاسخ گفتن و دیدار یاران را ننگه جز پیش پا را دید نتواند / که ره تاریک و لغزان است / و گر دست محبت سوی کس یازی / به آکراه آورد دست از بغل بیرون / که سرما سخت سوزان است»
- الف) از لحاظ کاربردهای نحوی، مانند کدام سبک پیشین است؟ ب) دو مورد از ویژگی‌های زبانی شعر را بنویسید.

- ج
- (۳۲) با توجه به شعر زیر از «قیصر امین پور»، به پرسش‌ها پاسخ دهید:
- سراپا اگر زرد و پژمرده‌ایم / ولی دل به پاییز نسپرده‌ایم
 چو گلدان خالی، لب پنجره / پر از خاطرات ترک خورده‌ایم
 اگر داغ دل بود، ما دیده‌ایم / اگر خون دل بود، ما خورده‌ایم
 اگر دل دلیل است، آورده‌ایم / اگر داغ شرط است، ما برده‌ایم
 اگر دشمنه دشمنان، گردنی / اگر خنجر دوستان، گرده‌ایم
 گواهی بخواهید، اینک گواه / همین زخم‌هایی که نشمرده‌ایم
 دلی سربلند و سری سر به زیر / از این دست عمری به سر برده‌ایم

- الف) قالب این شعر چیست؟ ب) یک نماد و یک کنایه در آن نشان دهید. ب) دو مورد از ویژگی‌های فکری آن را بنویسید.
- (۳۳) با توجه به متن زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید: «ای انصاف دارها نزدیک است یخه خود را پاره کنم. نزدیک است چشمهام را بگذارم روی هم، دهنم را باز کنم و بگویم اگر کارهای ما را تقدیر باید درست کند پس شما ملیونها رئیس و آقابرگتر، از جان ما بیچاره‌ها چه می‌خواهید؟ چرا مثل زالو به تن ما چسبیده و خون ما را به این سمجی می‌مکید؟» «چرند و پرند - دهخدا»

- الف) یک تشبیه و یک کنایه در متن نشان دهید. ب) دو مورد از ویژگی‌های زبانی متن را بنویسید. ب) دو مورد از ویژگی‌های فکری آن را بنویسید.
- (۳۴) دو مورد از ویژگی‌های ادبیات دوره انقلاب را در شعر «سایه سار نخل ولایت» پیدا کنید.

«چگونه شمشیری زهر آگین، پیشانی بلند تو این کتاب خداوند را، از هم می‌گشاید؟ چگونه می‌توان به شمشیری دریایی را شکافت؟ هنگام که همتاب آفتاب به خانه متمکان: بی‌زن تاسدی، و صولت جدید، ا دست مایه که دکانه شان، که ده، و ب آن، شانه که سامب با نهماد،

اداره کل آموزش و پرورش استان	رشته: علوم انسانی- معارف اسلامی	پاسخنامه تشریحی درس: علوم و فنون ادبی ۳
<p>الف) تاریخ ادبیات (۲نمره)</p> <p>۱) بازگشت (۰/۲۵)</p> <p>۲) ب / میرزاده عشقی (۰/۲۵)</p> <p>۳) الف) نادرست (۰/۲۵) ب) درست (۰/۲۵)</p> <p>۴) پ / سوم (۰/۲۵)</p> <p>۵) ۱- هوشنگ گلشیری / بره گمشده راعی (۰/۲۵)</p> <p>۲- سیمین دانشور / شهری چون بهشت (۰/۲۵)</p> <p>۳- علی موسوی گرمارودی / خواب ارغوانی (۰/۲۵)</p> <p>ب) سبک شناسی (۲نمره)</p> <p>۶) ناصر خسرو (۰/۲۵)</p> <p>۷) ادیب الممالک فراهانی (۰/۲۵)</p> <p>۸) الف / میرزاده عشقی (۰/۲۵)</p> <p>۹) تلگرافی (۰/۲۵)</p> <p>۱۰) به خاطر توجه به مردم - برای آگاه سازی آنان (۰/۲۵) (یک مورد کافی است .)</p> <p>۱۱) قانون (۰/۲۵)</p> <p>۱۲) طنز سیاسی - اجتماعی (۰/۵)</p> <p>پ) موسیقی شعر (۶نمره)</p> <p>۱۳) در صورتی که مضاف باشد (به کلمه دیگری اضافه شود) (۰/۲۵)</p> <p>۱۴) الف (۰/۲۵)</p> <p>۱۵) الف) ناهمسان (۰/۲۵) ب) همسان (۰/۲۵) پ) همسان دو لختی (۰/۲۵)</p> <p>۱۶) مفتعلن (۰/۲۵) مفاعِلن (۰/۲۵) (تبدیل مفتعلن به مفاعِلن و بالعکس)</p> <p>۱۷) گیاه (۰/۲۵)</p> <p>۱۸) در مصرع اول هجای نهم (ته) تبدیل هجای کوتاه به هجای بلند (۰/۲۵) در مصرع دوم هجای سوم تغییر کمیت مصوت (سا / ق / ی) (۰/۲۵)</p> <p>۱۹) الف) از تکرار چهار بار «مفاعیلن» ساخته شده است . (۰/۵)</p> <p>۲۰) (- - / U - U - U / U - - U - / U -) مفعول فاعلات مفاعیل فاعِلن (۰/۵) (- - / U - U / - U - - / U) مستفعلن مفاعل مستفعلن فعل (۰/۵)</p> <p>۲۱) الف) آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن (۰/۵)</p> <p>ب) حذف همزه در مصرع اول (بازآیم) (۰/۲۵) واو عطف در مصرع دوم (قضا و قدرم) (۰/۲۵)</p> <p>پ) مصرع اول (۰/۲۵) ابدال (تسکین) (۰/۲۵)</p> <p>ت) فعلاتن / فعلاتن / فعلاتن / فعَلن (۰/۵)</p> <p>ت) زیبایی شناسی (۶نمره)</p> <p>۲۲) اشاره به داستان لشکرکشی ابرهه برای ویران کردن کعبه (سوره فیل) (۰/۵)</p>		

اداره کل آموزش و پرورش استان	رشته: علوم انسانی- معارف اسلامی	پاسخنامه تشریحی درس: علوم و فنون ادبی ۳
<p>۲۳) آیت در این بیت به معنی نشانه است اما در معنی دیگرش (آیه قران) با کلمه ی تفسیر ایهام تناسب پیدا می کند. (۰/۵)</p>		
<p>۲۴) الف) زر (۰/۲۵) ب) روی (۰/۲۵)</p>		
<p>۲۵) الف) بیت(۲) (۰/۲۵) ب) بیت (۱) (۰/۲۵) پ) تضاد دو امر جداگانه ی مقابل هم هستند در حالی که در متناقض نما جمع دو ضد در یک چیز و در یک زمان اتفاق می افتد. (۰/۵)</p>		
<p>۲۶) اوراق /هم درس / علم / دفتر (۰/۵)</p>		
<p>۲۷) الف) ایهام / عهد در مصرع دوم (۰/۲۵)</p>		
<p>ب) اغراق در مصرع دوم (۰/۲۵) تضمین (۰/۲۵) ت) لف و نشر (۰/۲۵) ث) ایهام تناسب در بینی (۰/۲۵)</p>		
<p>۲۸) الف) شاعر دلیل رکوع گل نرگس را در این می داند که فاخته بر بالای درخت سرو به مؤذنی پرداخته است. (۰/۵) ب) حسن تعلیل (۰/۲۵)</p>		
<p>۲۹) پاسخ: الف) جناس (۰/۲۵) ب) ایهام تناسب (۰/۲۵) پ) اغراق (۰/۲۵)</p>		
<p>۳۰) حس آمیزی (۰/۲۵)</p>		
<p>ث) نقد و تحلیل نظم و نثر (۴نمره)</p>		
<p>۳۱) الف) سبک خراسانی (۰/۲۵) ب) حماسی - کهن گرایی - به کار گیری ترکیبات زیبا (دو مورد کافی است) (۰/۵)</p>		
<p>۳۲) الف) غزل (۰/۲۵)</p>		
<p>ب) نماد: پاییز (۰/۲۵) کنایه: خون دل خوردن / دل نسپردن به پاییز (۰/۲۵)</p>		
<p>پ) (روخ حماسه و عرفان - فرهنگ دفاع مقدس - مفاهیم انتزاعی (دو مورد کافی است) (۰/۵)</p>		
<p>۳۳) الف) تشبیه: مثل زالو (۰/۲۵) کنایه: یخه خود را پاره کنم/ چشمهام را بگذارم روی هم / خون مکیدن/ آقابزرگتر (یک مورد کافی است) (۰/۲۵)</p>		
<p>ب) استفاده از زبان ساده / استفاده از کنایه/ استفاده از ضرب المثل عامیانه / استفاده از طنز (دو مورد کافی است) (۰/۵)</p>		
<p>پ) آزادی طلبی / دشمنی با استبداد / تجددخواهی / طرفداری از قانون/ توجه به مردم (دو مورد کافی است) (۰/۵)</p>		
<p>۳۴) شعر در قالب نو (سپید) سروده شده است. تکریم شهید و فرهنگ شهادت با تکیه بر اسطوره های تاریخی به ویژه تاریخ اسلام مانند امام حسین (ع) (۰/۵)</p>		